

Hoe dat Olivier al fantasierende¹ in een bosschagie reedt, in welck hi ter stont bespronghen² worde van vijftien [c4ra] straetrovers ende moerdenaren, die hi versloech, ende oec mede van tghene dat hem overquam op den wech van Lonnen.

Capittel³ .xi[x].⁴

Als Olivier aldus grote begheerte ende wille hadde te comen ten voerseiden tornoye, ende aensiende dat den tijt seer cort was, betaelde hi sinen waert ende reysde uuter stat van Cantelberghe nae die stede van Lonnen toe, daermen dese hoge feeste houden soude, meerder dan eenige andere feeste die ye in dat lant gheweest hadden, waer om dat veel grote princen ende heren daer ghecomen waren.⁵ Ende daer wasser so vele dat alle die herbergen vol waren ende besproken.⁶ Niet te min, Olyvier corte sijn reyse alsoe hi eerst mochte, als die geen, wien dat dochte dat die dach nimmermeer comen en soude, ende oec als om te sien die ghene om welcker liefsten ende minne [hem]⁷ die vloye int ore ghesteken hadde, alsoe dat hem [c4rb] den wech niet lange en dochte te wesen, want sijn ghepeynsen deden hem den wech lichtelijc over brengen.⁸

1. al fantasierende: in gepeins verzonken

2. bespronghen: aangevallen

3. Homburch: xi.

4. Cf Comment oliuier fut assaily des larrons et les occist et de ce quil luy aduint sur le chemin de londres Le .xix. chapitre

5. Ainsi doncques Oliuier ayant tresgrant desir et volunte de soy trouuer auecques les aultres au tournoy dessusdit considerant que le terme estoit brif paya et contenta son hoste et puys partit de la ville de cantorbie [c1v] pour tirer enuers celle de londre en la quelle la sumpteuse et solennelle feste plus que nulle aultre qui en celuy pays auoit este par deuant se deuoit tenir. Et pour ce plusieurs grans princes et seigneurs y estoient ia venus.

6. Tant en y auoit que tous les hostelz estoient plains et retenus

7. [hem] ontbreekt in Homburch 1510] — aangevuld naar Jan van Ghelen 1576.

8. Ainsi que Oliuier exploitoit son chemin le plus tost quil pouoit comme celuy a qui il ne sembloit pas que iamais le iour deust venir que de veoir celle pour qui son amour luy mettoit la puce en loreille et tant que le chemin ne luy sembla pas long Car sa pensee luy [f]aisoit passer le temps ioy[e]usement.

Mer dat gepeynse brocht hem in een bosch, dat welc een luttel buten sinen wege lach.¹ Ende niet langhe en hadde hi daer in gheweest, daer en quamen .xv. straetrovers ende moerdenaers, wel ghewapent al bedectelic,² op hem roepende: "Blijft ter doot! Ter doot!"³ Mer si waren hem so na bi dat si hem ront om bevangen hadden eer dat hi toesach⁴ ende uit sinen ghepeynsen comen conde.⁵ Doe sach hi wel dat hi van haer sonder anxte noch moyenissee niet en soude van daer comen moghen.⁶ Ende doe nam hy tswaert in die handen ende sloech den ghenen die hem naest was, in sulcker wijs dat hi hem thoeft cloefde totten tanden toe, ende mitten dalen vanden slage velde hi hem ter aerden.⁷ Ende doe begonste hi voert te slaen, recht[s]⁸ ende slincx ende in allen siden houwende ende kervende, ende sloech in stucken hoefden ende armen, ende hi dede so veel mit crafte van wapenen als dat die stoutste van hem allen sijn grote slaghen niet verbeiden en dorste.⁹ Ende Olivier hadde hem selven ghestelt mitten rugge tegen een starcke ende dicke hage, in alsulcker wijs als dat sine vianden hem anders niet hinderen noch scaden en mochten dan van voren.¹⁰ Ende om u te kennen te gheven: bider graciens van onsen Here, die vromicheit van sinen armen ende die vervaerlike grote slagen die hi sloech, soe weerde hi hem soe vromelick dat daer die elve doot

-
1. Laquelle mena iusques dedens vng boys qui vng petit hors de son chemin estoit.
 2. wel ghewapent al bedectelic: offensief en defensief goed bewapend
 3. et ny eut pas loing temps chemine / quant .xv aggueteurs de chemins qui estoient larrons et meurtriers bien embastonnez et armez a la couverte lesquelz lescrierent disans. demeure a mort.
 4. toesach: opkeek
 5. Mais ce ne fut pas quilz ne fussent si prest de luy que quant il leua la veue et quil fust hors de sa pensee il se trouua de ces gens tout enuironne
 6. Et lors comme celuy qui bien cogneut que sans meslee ne se pouoit partir
 7. mist la main en lespee et ferit le plus pres de luy tellement qui le fendit iusques aux dens et en descendant son cop labbatit mort a terre
 8. Homburch [1510]: recht — verbeterd naar Jan van Ghelen 1576.
 9. Puys commenca a ferir a destre et a senestre en decouplant testes et bras et fist tant darmes que le plus hardy nosoit ses coups attendre
 10. Il estoit adosse contre vne forte et espesse haye tellement que ses ennemys ne le pouoient dommager que par deuant.

bleven ende die ander viere liepen wech.¹ Ende als hi hem selven aldus alleen vant, soe was hi bet versekert ende te vreden dan hi te voren gheweest hadde.²

Doen sadt hi of vanden paerde, ende hi bant sijn paert aan eenen [c4va] boem, ende hi begonste sijn wonderen te verbinden die hi daer ghecregen hadde al soe hi best mochte.³ Mer die wonderen en waren hem niet seer hinderlic, waer of dat hi Gode seer lovede ende dancte.⁴

Ende ter wilien dat hi tot hem selven sach sonder enich achterdencken na sijn paert – twelc niet seer stijf ghebonden en was, alst wel blikelic was, want het ontbant hem selven ende het ontdroech hem die boygie⁵ daer alle tghelt van sinen meester in was, die welcke hanghende was an die sale⁶ – mer het was verde gelopen eer Olivier des ghewaer worde.⁷ Nochtans, als hijt siende wort, soe begonste hi na te lopen, ende hi liep also verre ende also langhe als dat hi tenden sinen adem ghecomen was.⁸ Ende in deser manieren quam dit paert lopende ter plaatzen daer een vanden [vier]⁹ dieven verborgen lach.¹⁰ Ende als die voerseide dief dat paert sach so kende hijt wel.¹¹ Hi

1. Et pour vous aduertir a laide de nostre seigneur de ses bras et des grans et orribles coups quil y donna il en fist telle discipline que les xj. demourerent mors sur la place et le demourant sen fuyt.

2. et quant il se trouua seul il fut plus asseure que par auant nauoit este

3. Et puys se mist a terre et attacha son cheual a vne branche et puys commenca a bender aulcunes playes quil eust au mieulx quil peust.

4. Lesquelles nestoient pas trop griefues dont il rendit graces a nostre seigneur

5. boygie: geldbuidel

6. sale: zadel

7. Et ainsi comme il prenoit garde a soy seulement sans regarder a son cheual lequel nestoit pas fort lye comme il parut Car il se destacha et emporte la bouiette la ou estoit tout largent de son maistre pendu en larcon de la selle et si estoit ia fort esloignie auant que oliuier sen apperceust

8. Toutefois quant il le vit il commenca a courre apres. et courut tant et si longuement quil estoit ia a la grosse allaine

9. [vier] ontbreekt in Homburch [1510] — aangevuld naar Jan van Ghelen 1576.

10. Et en cest estat le cheual vint accourant iusques au lieu ou lung des quatre larrons qui eschappa estoit muse

11. et lors que le dit larron vit le cheual il le cogneut

vinget¹ ende satter op.² Doe sach Olivier wel dat hi sijn paert quijt was
ende sijne boygie metten ghelde.³

Nu moechdi wel dencken dat hi in groten verdriete was, want hi vant
hem selven sonder ghelt ende sonder vrienden ende in een vreemt
lant, daer hi gheen kennisse en hadde.⁴ Ende hi seide in hem selven:
“Lieve here God, ic bidde Di dattu vertroesten willes my, mistroestige
mensche, want mijn betrouwien en is [in]⁵ niemant dan in Di.⁶ Ic
kenne ende bevinde dat die aventure mi contarie is ende, ten si bi
Dijnre gracie, mijn opset en sal niet volbrocht worden mogen.⁷ Ende
daer om so stelle ic mijn sake⁸ ende mijnen wille in Di, biddende
datstu Dijnen wille ende Dijn beliefte daer mede doetste, want niet
veel arger en mochte mi geschien dan mi ghevallen is tot nu toe, waer
of ic di grotelic bedancke.”⁹

1. Jan van Ghelen 1576: vingt paert

2. et le prist et monta dessus

3. Et lors oliuier apperceust quil estoit desmonte et quil auoit perdu son cheual et sa
boiette.

4. Si poues penser quil estoit en grant desplaisir car il se trouua sans argent et sans amys
et en pays estrange ou il nauoit nulle cognoissance.

5. [in] ontbreekt in Homburch [1510] — aangevuld naar Jan van Ghelen 1576.

6. et disoit en luy mesmes beau sire dieu ie te prie que tu vuilles conforter cest esguare.
car ma fiance nest plus que en toy

7. ie cognoyss qu[e] ma fortune mest contraire et si ne procede de ta grace mon entreprise
ne pourra estreacheuee.

8. Jan van Ghelen 1576: saken

9. pour ce submes entierement mon fait et volunte [c2r] sur toy. En te pryant q[u]e tu en
vses a ton plaisir et volunte. Car gayre pys ne me peult aduenir quil a fait iusques ycy
don[t] ie te remercye.

voetm. en hi begonste sijn wondē te ver
 binden die hij daer ghetregen hadde al
 soe hi best mochtē. Mer die wonderen en
 waren hem niet seer hinderlic waer of
 dat hi gode leere louede en dacte. En ter
 wilē dat hi tot hem seluen lach sonder
 enich achterdenchē na sijn paert twelc
 niet seer stijf ghebondē en was alst wel
 blikelic was. Wāt het oncbant hem sel
 uen. En het ontdroech hem die boogie
 daer alle tghelt vā sijnē kneester in was
 die welcke hanghende was an die sale
 Mer het was verde gelopē eer oliuer
 des ghewaerwoerde. Dochtaas als hijt
 siende wortloe begonste hi na te lopen
 en hij liep also verre en also langhe als
 dat hi tinden sijnē adem ghecomē was.
 En in deser manieren quam dit paert
 lopende ter plaetsen. daer een vanden
 dieue verborgen lach. En als die voer
 seide dief dat paert lach so kēde hūr wel
 hi vinge en latter op. Doe lach oliuer
 wel dat hi sijn paert quīt was. en sijnē
 boogie mette ghelde. Nu moech di wel
 dencken dat hi in grote verduiere was.
 want hi van hem seluen sonder ghelt
 en sond vrienden en in een vremd lant
 daer hi gheen kennisse en hadde. En hi
 seide in hem selue. Lieue here god ic bid
 de di dattu vertrouesten willes my
 troestige mensche wāt myn betrouwē
 en is niemand dan in di. ik kenne en be
 unde dat die aventure mi contrarie is
 en ten si bi dijnē gracie myn opseten
 sal niet volbrocht worden mögen. En
 daer om so stelle ic myn sake en mynen
 wille in di. biddende datstu dijnē wille
 en dijn beliefte daer mede doetste. wāt
 niet veel argeren mochte mi geschen
 dan mi ghevalen is tot nu toe. Waer
 of ic di grotelich bedanke.

Hoe datterē ridder quā tot oliuer
 om hē te vertrouestē. en vandē beloosten
 die oliuer met hē dede. Capittel xx.



Onde als oliuer hē selue ald' beda
 turen. So quā daer een man tot hē die
 hē mitter mouwē trac segghende. Oli
 uier van castille en weest niet toernich
 al store ic vā wt uwen ghepeynen. Oli
 uier rechtē sijn hoeft op als hi hē hoer
 de nomē en hien wist niet watter was
 of droem of fantasie. En wāt hi seer ver
 sachtwas so maecte hi een teiken des
 heilige crups en seide tot hē. Dincive
 swere di indē name gods datstu mige
 ne quaet en doetste. ende datstu mi leg
 ges wie di minē naem te kennē ghego
 uen heeft. Die mā die een eerwaerdich
 persoenscheen te wesen int aëlien mer
 terogen antwoerde hē also. Mijn lieue
 vriend en heb gheen vreesle vā mi wāt
 ic bē een kerstē mēschē en ic geloue also